

J E L E N K Ö R.

74. szám

Pest, szombat. September 15dikén.

1832.

Fogíalat: Magyar és Erdélyország. (kinevezések. Második közlés a' magyar tudós társaság nagy gyűléséről. Hevesi tisztujtó-szék iránt hir. A' kegyes-iskolai rend káptalana. Jászberényben iskolai próbatételek). Anglia (Sussex hg a' királynál. Valasztandó követek. O'Connell és Irland. Buvár. Hírek Oportoból, Görögországból, Tripolisból 's Ejszakamerikából). Franciaország (párisi ujságok. A' Corsaire elítéltetik, a' National ellenben felmentetik, Gazette jóvendölése. Nyugat. Barrot. Dupin. Brasilia. Asszonyok. Sz. Simonisták). Németország (Hannovera, Braunschweig, Frankfurt). Helvézia (Összeesküvés Bernben). Olaszország. Oroszbirodalom. Portugália. Elegg. Legujabb. Gabonaár.

MAGYAR és ERDÉLYORSZÁG.

Bécsből érkezett tudósítások szerint Ó cs. kir. Felsége méltóztatott püspöki helytartó Leményi János urat a' fogarasi (balázsfalvi) ürülségben volt egyesült hitű egyházi megye püspökévé kinevezni.

Cs. kir. Felségünk Sumida György gyalog kapitányt a' 29 számú, portugáli regens hg nevét viselő ezrednél, magyar nemességre méltóztatott, minden díj fizetés nélkül, kegyelmesen emelni.

Apostoli királyunk f. e. aug. 21iki legfentebb határozata szerint Palma Pál füzesabonyi plebanus urat patai főesperességgel kegyeskedett megvigasztalni.

Nagymélt. Erdődy Pálffy Fidel országunk főtárnoka, mélt. Horgosi Kárász Miklós lemondása által megürült altárnokságra nagys. Szucsics József kir. táblai előadó bírót nevezé ki aug. 30ikán, ki is e' hónap 11ikén a' szokott hitet a' főtárnok gróf kezeibe letévé.

Második közlés

a' magyar tudós társaságnak most lefolyt nagy gyűléséről.

I. September' első napján az ötödik ülésben szavazatok' többsége a' törvénytudomány' osztályába vidéki második rendes taggá választotta Stettner Györgyöt, ns Torna megye Táblabiráját 's a' Pápai Collegiumban törvények' Professorát.

II. Az igazgató tanácsnak a' nagy gyűlés ezen munkákat ajánlotta kinyomtatás végett:

1. Góthe' Iphigeniája; fordította Kis János rendes tag, ötös jambusokban.
2. Horatius' levelei. Kis Jánostól alexanderversekben, 's Wieland' magyarzó jegyzéseivel Kazinczy Ferencztől.
3. Molièreből: L' école des femmes fordítása Arvay Gergelytől, hatos jambusokban.
4. Olasz - magyar Grammatika. Irta Császár Ferencz levelező tag.

5. Nota Albert' vigjátékának: 11 filosofo celibe fordítása Császár Ferencztől.

Ezekre az igazgató tanács Septemb' 3ikán és 9ikén tartott ülésében tisztelő jutalmat és kiadásukhoz költséget rendelt. Az 1. 3. 5. pont alatt lévők azon színjátékok közül valók, mellyek' fordítására a' társaság kitkit felszóllított.

September' 9ikén volt ülésében az igazgató tanácsnak a' történettudomány' osztályába helybeli harmadik taggá neveztetett:

Luczenbacher János hites Ügyvéd 's törvények' Doctora.

Ugyanezen említett ülésben rendelés költ, hogy az 1831ben leginkább kitünőnek ítélt munka, mellyről a' september 8dikán volt köz ülésben a' jelentés felolvastatott, u. m. „Árpád“ költőjének Horvát Endre Pázmándi Plebános, ns Győr vármegyei Táblabiró urnak, a' társaság' rendes tagjának a' 200 darab arany jutalom általadassék; a' mi meg is történt.

Hivatalosan tétetik egyszersmind közhirrre, hogy mind az 1831ről szólló nyelvtudományi kérdésre jövő legjobb felelet' írója száz darab aranyat kap jutalmul, mind a' philosophiára érkező feleletek közül a' leginkább kielégítőé, 's így jár az 1832re kitett historiai és mathesisi kérdés' legügyesebb megfejtőjének is száz-száz arany. Elédta már előre e' négy kérdést a' közülésben kiosztogatott nyomtatványok szerint ezen ujság' 73ik száma, tudják abból a' felelni akarók mikorra, mikép és hová kell dolgozásait beküldeni, itt annál fogva még csak a' társaság' alaprajza' 16ik lapjának 's a' 27 és 38ik rendszabásnak megolvasása ajánlatik tudomásul. September' 11kén 1832.

Döbrentei Gábor m. k.
titoknok.

Heves és kül Szolnok törv. egyesült megyéknek e' folyó hónap 10ikén Egerben tartott kisebb gyűlésében olvastatott fel a' nagymélt. örökös főispánnak a' Karok- és Rendekhez küldött azon levele, mellyben ezen egyesült vármegyékben a' megürült első alispáni hivatal miatt tartandó tisztujtószerket ugyancsak e' folyó szeptember 25dik napjára méltóztatott elhatározni.

A' kegyes iskolai Rend magyar és erdélyországi 27 házainak előjárója és szintanynyi számu képviselője Vácson e' f. hónap elején nagy gyűlésre (káptalan-tartólag) összeseregelve 7ber 9dikén tartományi főigazgatóvá (praepositus provincialis) főtiszt. tudós Grosser János urat eddig volt kormányi helytartót egyező szavazattal választá el, assistensekké (kormány-segédekké): Sztankovics Miklóst, Hegedűs Aloizt, Nagy Leopoldot, Ugróczy Ferenczet, Spányik Gliczert és Roth Mihályt. 10ikén pedig, miután nagyfőtiszt. Spányik Gliczer mint gyásztisztelkedésű szónok az elhunyt Bolla Márton szerzeti főigazgatónak 1809—1831ig 's így szakadatlan 22 éviglen egész sírhalmáig halmozott kormányzói érdemeit a' letűnt Latium nyelvén kellő hathatósággal magasztalá 's így a' dicsőült halmvainak az egész Rend halakeserveit 's adóját bemutatá, kormányi tanakodókká (provincialis Consultor) lettek Szabó Elek 's Tamási József, végre a' szerzetes-ujoncza (novitius v. tyro) mesterivé: Styavniczky Kajetán, Privigyén, Bálint Antal Kecskeméten, Smélik Ágoston Trencsényben. Mi az új igazgatásnak minden segédestül 's általányosan e' tetemes hasznu szerzet minden tagjainak, mint egyébkor ugy most is minden gondolható boldogulást ohajtunk bojtörjányos de dicsó pályájakon, hazai szívet, lelket, ajkat minden intézeteikben, 's ezekre a' legszebb polgári érdembért: a' hazafi borostyánt.

Jászberény ang. fogytán: Nem zárhatja néma csend keblünket, midőn a' haza boldogságára törekvőket az ifjuság-nevelésben buzgón és sikeresen fáradozni szemléljük, habár kisdud körön de még is nemzeti célra hatólag. Ugyan is édes öröme gyuladt szívünk, midőn a' most mult iskolai év utolsó napjai-

ban főtiszt. Stipula József gymnasium-igazgatónk 's a' tanító kar előtt ifjuságunknak minden nap más más osztálya nyilvános szabad köz vizsgálatra 's kikérdeztetésre (publ. tentamen) ez idén először tétetvén ki, növendék csemetéinkben a' legszebb bátorságot, értelmes előadást, 's pontos feleletet vala szerencsénk tapasztalni, még a' magyar nyelvben is kivált az idegen ajkuakra nézve; a' budapesti 's kárpát-melléki származatuk különös figyelemre 's megelégtetésre vonzák az egész jelen volt gyülekezetet. Ösztönül 's kitüntetésül a' jelesbeket osztályaik szerint a' fentisztelt Igazgató 's pleb. ur naponként szíves volt megvendégleni.

A N G L I A.

A' Globe jelenti, hogy Sussex herczeg a' királyt meglátogató 's így azon kedvetlenségnek, melly a' két királyi testvér között az előbbinek reform-melletti buzgása miatt támadt, szerencsésen vége szakadt.

Aug. 24ikén a' király Londonba érkezvén lever-t tartott. Vandeweyer ur, 's a' francia és szász követek audientiára bocsáttatván, leveleket nyujtottak által Felsőgeiktől. Utóbb a' Sz. Mihály és Sz. György (joniai) rend káptalana (gyűlése) tartatván, annak vitézeivé Neale admiral 's Malcolm, Moore és Codrington al-admirálok ujlag kinevezettek. Végre Palmerston és Wellesley lordok és gr. Albemarle voltak udvarláson. — Ó Felsőge Collins Dénesnek a' halálbüntetést kegyesen elengedni, 's azt örök számkivetéssé (deportatio) méltóztatott változtatni.

A' Globe érdeklő jegyzékét adja azon parlamenti candidatusoknak, kik a' királyság három részében a' közelgető választásoknál fellépnek. A' resultatum valóban meglepő. Skóczia, e' csendes, józan, de teljes erejű Skóczia vélhető követeinek három negyedénél több: reformbarát; Irlandéinak szinte az kétharmada. — Így a' legjóltevébb rendszabásokat várhatjuk, 's Anglia egy dicsó jövődönök indul ellenébe. Igen kedvező körülmény erre a' liberalis gondolkozású 's mint ilyen a' kir. herczegek között egyetlen Sussex hgnék a' királlyal kibékülte. Ó ezelőtt nagy behatással volt a' királyra, 's a' mosta-

ni ministeriumnak állandó hiv barátja. A' nemzet örül e' békülésnek, mert hiszi, hogy a' h'g a' Toryk susogását árthatlanokká teendi bátyjánál, ki különben is rosz tanácsadói miatt a' nemzet szeretetéből sokat veszte. — Marquis Palmella 's gróf Funchal (ez követ, az kü' előtt d. Pedrotól) most gyakran értekeznek lord Palmerstonnal; újabb híreket Portugáliából várva várunk. —

O'Connell egy újabb egyesületet akar Irlandban alkotni a' külön törvénykezés (külön parlament) békés uton leendő eszközlése végett. Ezen külön parlament 's a' nélkül, hogy Irland Angliától egészen elszakadjon, ugy látszik, előbbutóbb mellőzhetlenné fog válni.

A' minap Bath mellett (Angliában) is előfordult egy eset, hol a' dézma meg nem adás miatt elkobzott (confiscált) 's kótyára vitt marhát nem vette meg senki.

Az admiralság engedelmet ada egy buvárnak, hogy az 1794 maj. Isőjén Spitheadben elsüllyedt Boyne (hadihajó) maradványait a' tengerből kifürkészhesse, miből a' kormány nem tart magának egyebet a' réznél (álgyuknál) meg, 's ezt is váltság mellett. A' nevezett töredékek (Wrack) viz-apálykor csak 3—4 ölre vannak a' viz alatt, 's dolog idején a' felettök álló hajó, kötél által köttetik hozzájuk. Aug. 20ikán ment legelőbb le a' buvár. Feje ön sisakba borítva, mellyen a' szemnek üvegablakocskái vannak, testét rugalmas mézgából (gummi elasticumból) készült öltözet fedé, de lábát és karjait szabad mozgásban hagyván; fris levegőt hosszú csöveken szítt. Az nap néhány, huszonnégy álgys hajóra vetett kötelet, mellyek azután felhuzattak; délután megtalálta a' hajópinczét is, 's abból mintegy 24 palaczk bort hozta fel, bordeaux-és portoi-t. Sok ember 's kivált aszonyság ment ki csolnakokon a' biztos buvárt 's az általa felhozott ritkaságokat látni.

Százhetven ember ment ujlag Man ezredes vezérlete alatt d. Pedro seregeihez aug. 24ikén, 's ez már a' második osztály, ugy mond a' Globe, melly oda a' mult héten elutazott. Több kisebb haszonbérló (Pächter) is van közöttök. —

A' Courier így ír Oportoból aug. 19iké-

ról: Amibár az ellenség azt adatá tudni, hogy e' hónap 15ikén falaink között fog reggelizni, mi még is itt vagyunk 's az ellenfél mint halljuk aug. 24ikére (a' constitutio kihirdetése évnapijára) halasztá megveretésünket. Azonban oda mutat minden, hogy ó lesz a' megveretett, legalább Oporto minden oldalról olly jól meg van erősítve, hogy azt d. Pedro kisdud serege is könnyen védheti, nem számítván azt, hogy ehez naponként érkezik uj segély 's a' népnek minden nap uj alkalmat nyujt a' két kormány cselekedeteit egybe hasonlítani. Már is több helység késznek nyilatkozott a' szent ügy gyámolítására, mihelyt d. Pedro elég erővel birand, előbbre nyomulni. Szerencsétlensége az ezen országnak, hogy bigott 's erkölestelen papsága igen nagy behatással bir a' tudatlan pórságra. Fogná e valaki hinni, hogy a' mi századunkban egyik fő papja a' keresztény anyaszentegháznak azt írja egyik tisztársának: gyujtasék fel éjjel 's alattomban minden klastrom, mellybe constitutionalis seregek szállottak; ölessék meg akármilyen úton d. Pedro; vegyittesék méreggel a' burnót (pordohány, tobák), habár egyszersmind több királpárti (royalista) lenne is a' csinynak áldozatja. . . Ha illy ördögieszközökhöz nyulnak, csoda e, ha a' gonoszság nyila magára a' lövőre pattan vissza? — D. Pedro személyes vitésége felül van minden dicséreten; e' nélkül régen elveszett volna minden; de kormánya lágyágát folyvást kell roszalnom, a' szelidség itt szerén tul csapong 's nem e' nép az, melly azt becsülhetné. —

Times, aug. 29ikén: Hivatalos, igen biztató hírek érkeztek az oporto kormánytól aug. 19ikéről. A' miguelista uj fővezér (Teixeira Gáspár, visconde da Pezo do Regoa) haditanácsot tartott tiszteivel, mellyben azt végezek, hogy Oportot nem fogják megtámadni. Hivatalos tudósítás ment Oportoba, hogy a' királyné hiveiből egy erős guerilla-csapat állott öszve, melly 800 miguelista fegyverest megtámadott, szétvert 's töltésit elszedé. Az is hiteles kutfőből mondatott, hogy Alentejo 's Algarbia tartományok buzganak 's a' bitorló ellen nyilatkozásuk min-

den órán váratott. A' Morning-Herald ugyanezen ügryről eképen ir: Nagy készültek tétetnek a' portugáli (constitutionalis) tengerhadi erő tetemesbitésére, mellyek azt don Miguel hajóseregénél nyilván hatalmasabbá teendik. Nem csak egy, 1,200 tonnás, és 60 álgys nagy hajó (melly már Indiába is tett utat 's a' szüette VI. Joaoval bizonyly felér) vásároltatott Franciaországban meg, hanem Bordeauxban három gazdag kereskedőház a' londoni portugál biztosságnak még három corvettet vagy is inkább fregátot — mindenike 32, 18fontos hosszú álgyura 's egyenként 140 emberre — ajánlott, ugy pedig, hogy az azokért (alku szerint) kiadandó adósságlevelek nem csak készpénzzel, hanem a' Sartorius hajói által tengeren teendő zsákmány hajók és áruk által is beváltathassanak, 's így a' háboru költségit maga a' háboru fizesse. Angliából most 5,000 puska, 's igen sok bakkanec küldetik Oportoba, hasonló szállítványok készülnek a' szárazföld több más kikötőjiben, névszerint Hamburgban, Bremában, Antwerpben, Havreban, Nantesban, Bordeauxban, Brestben. Lengyel ügyes lovasok béreltetnek Franciaországban öntiszteik alatt, 's a' legjobb angol lovak vétetnek számokra. Szóval, minden a' constitutionalis ügy közel diadalát reménylteti. — Sartoriust szünetlen munkássága 's okossága miatt közösen csodálják. Ó a' halhatatlan Nelson alatt mint tengerikadét (Midshipman) küzde Trafalgarnál 's ezutáni előléptetését kapitány's al-admirálságra csupán személyes érdemeinek köszöni, minthogy őt se parlamenti se nemzeti kapcsolatok (connexiók) nem pártolák. 1828ban Galatea (angol) fregátot kormányzá Oporto előtt, 's a' mint az akkori expeditio rossz véget ért, több constitutionalist hónapokig rejtett el hajóján. —

A' Görögországból jövő hírek felelte szomoruk. A' féketlen katonaság, mellynek segedelmével az új kormányzék hatalomra jutta, de mellynek az most se élelméről se zsoldjáról nem gondoskodik, ellepé a' vidéket Korinthustól egész Patrasig, Argostói egész Arkadiáig 's a' föld lakosait zsarlással, pusztitással 's minden gondolható csinnyal sanyar-

gatja. Egész háznépek költöznek naponként 's a' legnagyobb inségben Zanteba ki, mások hon barlangokban 's ingoványokban bujdoslanak. Az új kormányzék a' statusjövödelmeit rokoninak 's pártosinak adá haszonbérbe, féláron, 's így nem csuda, ha pénze nincs a' katonaságot fizetni. Egyébiránt a' kormányzék magát francia őrizettel Naupliába zárta; a' lázadók főtanyája Patras, holott folyvást Tsavella az ur, 's a' szövetségesek felszólittatása, sőt az ellene küldött francia csapat sem volt képes eddig a' fellegvárat vele áltadatni. Azonban a' föld terméke pusztul, a' műszorgalom 's kereskedés egészen megcsökent.

Tripolisi levelek szerint itt összeesküvés ütött ki jul. 20ikán, mellynek vezére Sidi Mohammed, a' koronaörökös. — Jul. 27ikén kicsaptak ugyan a' basa seregei a' lázadók ellen, de visszaverettek, 's azóta a' basa magát palotájába zárta el. A' népség, kivéven Tripolis városa lakóinak egy részét, a' támadókhoz állott. Egy angol hadihajó jelent meg nem rég ugyancsak Tripolis előtt 's az angol kereskedőknek okozott károkért bizonyos mennyiségű pénzbeli kárpótlást kívánt. Minthogy ezt a' fejedelem meg nem adta, az angol consul elhagyá udvarát 's az említett hadihajóra költözött. —

Az éjszakamerikaiak, ugy látszik, nem boldogulnak az éjnyugoti vidékeken háborgó Indusokkal. Azon, 1000 főre menő sereget, mellyet general Scott az ottani fővezérnek (general Atkinsonnak) segedelméül viendő vala, utközben megszállá a' cholera, minek következésében 's nem annyira betegség mint szökések által a' nevezett segély 400 csatározható főre olvadt. Magának general Atkinsonnak sincs 4—500 emberénél több, kikkel csakugyan az Indusokat nem támadhatja meg. A' fegyveres népség, mellyet csak igen rövid időre lehet e' szolgálatra birni, mihelyest ellenséget lát, elszéled; így e' bajnak csak későbbben láthatják még a' szorongatott lakosok végét.

FRANCZIAORSZÁG.

A' lyoni fenyítő-politiatörvényzék, a' republica IV. évében, vendemiaire (szürethó)

10dikén hozott 's mind eddig el nem töröltt törvényre hivatkozván, azt végzé, hogy Lyon városa 's külvárosai az ottani pór nép által mult év novemberében elkövetett dúlások 's kártételekért felelni köteles. — A' roueni journal jegyzékét közli valamennyi párisi politikai hirlap bel és külföldi előfizetőinek (abonnenseinek) a' legközelebb lefolyt évnegyedben (aprilis—junius. 1832.), melly jegyzék szerint a' független vagy is liberalis ujságokat mindössze tartják 45,000en, a' ministeriumiakat (de ezekből sok példány ingyen vagy féláron osztatik) 25,000en, 's a' legitimista, vagy carlista ujságokat mindössze 16,000en. Legtöbb előfizetője van a' szabadlelkü Constitutionnelnek u. m. Parisban magában 6,000, a' megyékben 's külföldön 10,000, mindössze 16,000, 's így ugyanannyi magának, mint valamennyi legitimista ujságának összeleg.

A' párisi assisek a' Corsaire szerkeztetőjét, Viennot urat, egy cikkelyért, melly a' királyi kormány gyűlöletére 's megvetésére ingerlett 's a' politiapraefectust gyalázatokkal illeté, 6 hónapi fogság - 's 1000 franc birságra itélék (aug. 28ikán). Ellenben ugyanezen assisek aug. 29ikén Paulin urat a' National szerkeztetőjét 's Hingrayt, annak nyomtatóját azon vád alól, mintha az idei majus 31iki és junius 6iki ujságszámaikban a' népet a' kormányzás felforgatására ingerlették volna, egészen felmenté. — (A' vádat maga a' főügyvéd, Persil ur, vitte; Paulin ügyvéde Comte, Hingray-é Dupont urak voltak, 's az alpörös által felhozott tanuk: general Lafayette és gen. Pajol.) —

A' brasiliai főconsul Francziaországban, következő utasítást vett kormányától april. 12ikéről: Minthogy több ízben estek már idegenek által lopások 's gyilkosságok kivált tenger melléki városinkban, holott közülök sok henylve, kolduskodva 's részegeskedve teng, 's ez által a' társaságra nem csak akadály és baj, hanem különösen a' kincstárakra, ruházatok, élelmök 's gyógyittatások által, teher is háramlik: ennél fogvást igen is szükséges, hogy megparancsolja Excád consulinknak: ne engedjék meg, hogy ide, Brasiliá-

ba, kereset vagy bizonyos foglalatosság nélküli emberek jöjenek, kik romlott erkölcsaik által még szaporithatnák a' már terhünkrelévéők számát; a' kül udvarok ügyvivőinek pedig adja tudtokra: hogy 1833 januarius 1sőtől kezdve semmi idegen sem fog kiszállhatni kikötőinkben, kinek jó erkölcsé 's keresete vagy foglalatossága felől valamellyik consulunktól tanulevele nincs. Végre az ez iránti gondos felvigyázást a' legszorosb felelet terhe alatt kösse Excád francziaországi minden consulunknak szivére. Rio-Janeiro 's a' t. Aláírva: Feijo, igazság-minister.

A' Gazette de France a' legközelebbi parlament legelső üléséből is tetemes bajokat 's nehézségeket jövendől a' kormányra nézve. Lehet é akadályozni, ugymond, hogy Lafitte ur a' követkamara előlülőjévé választásék? hogy ugyan e' kamara szokott felírásában (a' megnyitó beszédre) a' visszaható erejü ostromállapotot, 's katonai törvényszékeket, a' sajtó és személyek ellen elkövetett erőszakoskodást feddőleg ne említse? 170 deputatus személyes sérelmekkel és panaszokkal jó, ugyan nem rettentő oppositio ez? végre Barrot ur, ki Lyonban a' Précurseurt (liberalis ujság) védi, ki hatalmas szózata által a' cassatiótörvényszék előtt a' katonatörvényszékeket felforgatá, nem fog e most olly ministeriumot szerkezni, melly a' sajtót minden kötelékiből feloldandja? 's a' t. Ugyan a' Gazette nek 11 nap alatt hat számát foglaltatá le nem rég' a' politia. A' ministerium, ugymond erre maga a' Gazette, elhatározottan ellenzi, hogy mi a' jobb oldal politikai rendszerét egész miségében kifejtsük, valamint ennek a' kamarákba jutását is ellenzé. A' ministerium azt akarja, hogy mi Francziaországgal csak a' juste-milieu 's csak az oppositio szavait 's tetteit közöljük, ezért aztán ő nekünk vélemény- és sajtószabadságot engedend!

Három asszony is egy hirdetést adott ki Parisban, melly szerint ők egy ujságot szándékoznak kibocsátani illy czim alatt: A' s z a b a d asszony. Ugy látszik, ebben egy kis szent simonismus van; a' hirdetés egyesületre buzdítja a' szépnemet, meilynek célja a' férjfiak

iránti engedelmesség felmondása, szóval az asszonyi nem emancipatioja volna. Inkább férjhez nem menni, mint férjfinak engedelmeskedni! ez a fő-ely. Elgondolhatni, minő tréfát üznek e' felett a' párisi ujságok, 's valóban az az egyeség például, illy kemény feltétel alatt, egy kicsinyt bajos dolog. —

A' francia akadémia közülést tartott aug. 30ikán, mellyben a' megholt Cuvier helyébe az idősb Dupin-t vevé fel tagul. A' gyülekezet számos volt és fényes, Dupin ur beszédének több helyeit élénk taps követé, az új tagnak Jouy ur válaszolt. Mire Arnault ur egy hosszú értekezést olvasott fel.

A' nyugaton general Drouet mozgó katonacsapatok által akarja Vendéet keresztül futtatni. A' katonák tíz napra visznek magokkal eleséget 's egymás menetelét külön külön irányban keresztül metszve, éjjel nappal utazva, úgy vonulni a' tartományon keresztül, hogy az így folyvást zaklatott rabló és lázongó chouanok - 's más legitimista-pártiaknak lehetetlen lesz hálóba nem kerülniök. Maga a' berryi hgné is, ha illy körülmények közt tanácsosbnak nem tartja a' kora eltávolozást, későn fogja majd ebéli makacskodását megbánhatni. — Montpellierben némi buzgások 's rendetlenkedések történtek aug. 24ikén. Carlisták, de csak a' nép seprejéből valók, állottak ki botokkal fegyverkezve, 's velök szemközt néhány polgár, hazafi dalokat énekelve. Azok: le a' republicanusokkal! sőt némelyek: éljen a' fejr zászló! ezek: le a' carlistákkal! szózatot váltogattak. A' közbejött politiabiztos 's fegyveres erő csakhamar elosztatá a' csoportokat minden további izgága nélkül. Hét carlistát fogtak el.

A' carlisták főbbjei (u. m. Chateaubriand, 's Escars, Laval-Montmorency és Crillon hercegek 's mások) most Helvécziaiban vannak, jelesen Luzernben. — Odilon-Barrot urat mint a' J. d. Débats írja, elég hidegen fogadák Mühlhausenben. A' nagy ebédre a' várt 150 helyett alig irta magát alá 15, 's így az csak kis háziabéd lön (Köchlin urnál). Itt sem volt minden vendég egy értelemben Barrot ural. Szépek azok a' declamatiók, mondának többen, de ártanak a' kereskedésnek 's

a' nemzet jóllétének; tisztelik ók a' tribune (parlamentari szónokszék) jusait, de a' követekek is adjanak békét a' kereskedésnek, mellyre ennek olly igen nagy szüksége van, 's ha az ember önválasztotta, 's eredetéhez hiv kormány alatt él, bizony nem szép a' kisvárosok lakóit ugyanazon kormány ellen bujtogatni fel. — Barrot ur aug. 28ikán, korábban mint várták, érkezett Lyonba, 's így a' készített ünnepélyes fogadtatást önkénynt kikerülte.

A' National feloldoztatása után, mond a' Temps, nem illehet többé törvényszékeket a' mondott vagy nyomtatott vélemények fölötti bíróság. A' véleménynek t. i., úgy itél a' Temps, csak a' köz vélemény lehet bírálója 's ez a' legtökéleteseb sajtószabadság. Igazán úgy nevezhető sajtóvétséget nem gondolhatni, valamint képtelenség a' Temps szerint az, hogy valaki véleményének pusztá kimondása vagy fejtegetése által lázadást gerjesztessen, ezt csak pártvezér teheti, kinek más, egyenesb és erősb eszközök vannak hatalmában mint a' pusztaszó 's a' t.

A' sz. simonisták az ellenök hozott ítélet ellen feljebbvitelhez folyamodtak. — A' National többször érdeklött feloldoztatása Parisban igen nagy behatást okozott.

NÉMETORSZÁG.

A' hannoverai kamarák elfogadák azon biztosság ajánlatát, melly a' német szövetségi (jun. 28iki) végzéseket következésében teendő nyilatkozás készítésére vala kinevezve. Ezen nyilatkozás a' ministeriumhoz utasítandó válasz, mellyben a' kamarák az érdeklött szövetségi végzeteket egyenként fejtegetve 's magokra alkalmazva, minden ollyas magyarázatot nem csak nem czélzottnak, hanem általában 's minden időre lehetetlennek is tesznek fel, melly a' hannoverai rendek jusait, vagy a' hazai alkotmány egyéb, a' német szövetség iránti köteleztetéseket nem érdeklő pontjait legkevesbé is sértené.

A' braunschweigi ujság e' cikelyt közli: A' francia kir. kormány, mint várni lehetett, véget vete azon készülteknek, mellyek országunk békéje megzavartatása végett az utóbbi időkben Parisban tétettek. Az ide czélzó francia kormányi rendszabások

szigoruk és elhatározottak. Így a' katonabér-lő v. toborzó (Verbung) helyek Parisban a' Deschampes utczában 's ismét Fontainebleauban nem csak bezárattak, hanem a' már fogadott katonák közül azok, kik állandó lakhelyt nevezni nem tudtak, fogságra vitettek. Természetes, hogy így lévén a' dolog, Ramorino general is visszalépett, noha még eddig az előköltésig felvett 50,000 francot vissza nem adta. (Szegény Károly! itt ismét pénzt vesztett mint a' berryi hgné ügyét pártoltában. Mint mondják Helvéciába szándékozik). A' „Reichstädter“ „Ritter zum eisernen Helm“ és „Der grüne Bund“ nevet viselő társaságok Würzburgban, minthogy rendeleteket (statutumikat) a' kormánynak előleges megtekintés és jóváhagyás végett be nem nyújták, aug. 28dikán költ ministeri leírás által eltiltattak.

A' frankfurti Amtsblatt aug. 30diki száma közli a' nagyon is ismért szövetségi végzetek hivatalos kihirdetését, 's ezt következő szavakkal rekeszti. „E' végzések tehát, mennyiben azok a' bécsi vég-oklevél LXIIik cikkelye szerint e' szabad-városi constitutiora 's viszonyokra alkalmazhatók, — köz tudomássá tételnek, 's mindenkinek azokhoz alkalmazkodása meghagyatik. Ugyanazon számban közöltetik még a' Rotteck évkönyveit (Allgemeine politische Annalen, München bei Cotta) 's azoknak árulatát érdeklő tilalom is.

HELVÉCZIA.

Bernben egy összeesküvés fedeztetett fel aug. 31kén, mellynek az ifjabb patriciusok — helveta carlisták — valának gerjesztői, célja a' jelen kormányszék felforgatása, 's ujabbal, aristocratákkal felváltatása. E' célra az ifju patriciusok nem csak többet szegődttettek magokhoz a' falukon, hanem fegyvert és lőszeret is nagy mennyiségben gyűjtöttek kivált falusi kastélyaikba össze, név szerint Erlachba, holott bálók 's ebédek ürügye alatt több izben tanakodtak együtt, 's a' hol aug. 31kén éjjel 36,000 kész töltés találtatott. A' csinyynak sept. 6kán kelle kiűtnie 's legelőbb is a' városház, fegyvertár és postaháznak elfoglaltatnia, miben annál könnyebben

reménylék boldogulásokat, minthogy a' városi csendbiztosság (politia) már jó idő óta 's csaknem egészen szintezen pártbeliek kezében volt. De e' (cantoni) kormányszék több oldalról kapván tudósításokat, a' nevezett 's azt követő napokon a' szükséges vizsgálato- kat és fürkészeteket megtételé, a' politiát más kezekre, a' rendre és bátorságra ügyelést pedig azonnal önkényleg vállalkozott és szerkezdött polgári örökre bizá. — Az egész, franciaországi carlisták bujtogatásiból látszik eredettnek, 's maga a' helveta népség abban igen csekély részt vett, sőt a' csiny híret a' legelőbb nehezteléssel fogadván, minden tájról sietett a' kormánynak segedelmét ajánlani. Az elfogatások, vallatások 's további nyomozások folynak.

OLASZORSZÁG.

Reichstadti hg. halála következtében a' Bonaparte ház minden tagja Romában fog legközelebb összegyülekezni. B. Lucian és Hieronym (Híros v. Jeromos) már ott vannak, ott Camerata grófné, Bacciocchi Eliza hgné lánya. Lajos, a' hollandi exkirály 's Murat özvegye szintoda váratnak. (Oda hihetőleg József is Londonból.) A' szinte rokon Fesch cardinállal egyetértőleg a' hercegek arra akarják aggott közanyjokat, madame Laetitiát birni, hogy végrendeletét, (testamentomát), mellyben mint tudva van, egész nagy vagyonának örökösévé egykor a' reichstadti herceget nevezé vala, módosítsa. Jeromos palotáját Romában követségi lakul az orosz követség akarja 80,000 romai talléron megvenni.

OROSZ BIRODALOM.

A' moszkvai posta- és teherszállító intézet legközelebb egész Varsóig szándékozik terjeszteni közösüléseit, jövő esztendőben pedig keletre Tamboff, Kasan, Perm, Tobolsk, Irkutsk 's Jakutzk tartományokon keresztül egész Kiachtáig a' chinai határszélig; nyugotra pedig szinte Párisig. — Müller ur az intézet igazgatója a' francia hasonló intézetek igazgatóival előlegeesen már értekezett is. — Egy aug. 14kén költ császári ukas orosz főconsulást rendel állittatni Parisban, hova főconsullá Labenski tanácsnok van kinevezve.

PORTUGÁLIA.

A' Journal des Débats ezt közli Lissabonból, aug. 31dikén: Kormányunk tudósított telegraph által, hogy az innen (Lissabonból) nem rég' kiindult osztály keresztül ment a' Douro 's a' negyedik osztállyal egyesült. Visconde Pezo da Regoa ezen osztály négy brigádjait eképe osztá el: Az első 's negyedik a' Vallongoba vezető uttól jobbra áll fel, a' második ennek előcsapatját (avantgarde), a' harmadik pedig a' tartaléksereget (reserve) képezi. Ez utóbbi Baltar-ban áll, a' főhadiszálláson, hol a' lovasság 's álguk is vannak. Hajósegregünk folyvást a' Tajóban fekszik.

Az angol Courier adm. Sartoriusnak egy levelét közli aug. 19ikéről, mellyben többi közt ezek is vannak: Az ellenség egy 36 álgus hajót 's még két brigget is készítget, mi által számra nézve folyvást tetemesb leend ugyan serege az enyimnél, de én mind e' mellett a' legjobb reményben vagyok, hogy őt megbirhatom, ha az ígért segedelem hozzám jó idején elérkezik. — A' város (Oporto) erősítettése már bevégezteték, 's ohajtva várjuk a' megtámadtatást. Nálunk mindenkinél a' jó kedv 's bizodalom uralkodik. Ho dges ezredes d. Pedro osztály-generalságra emelé. Murat ezredes Oportoba megérkezett 's a' regensségek ajánlá szolgálátit.

ELEGY HIREK.

A' Figaro némelly egyes adatokat számál a' francia kormány hivei sértegetésikről: Fonfred urat, ugymond, Bordeauxban a' Carlo-republicanusok gúnymuzsikával gyönyörködteték; Moulinsban Schonent az országuton tartóztatják fel, 's gyalázzal illetik; Montpelierben a' sorkatonaságot megkövezik, a' városbirót megsebesítik; máshol a' Parisienne dalt fütyölik ki, a' parisi variété játékszinben nyilván, 's taps-kaczajjal énekelik a' ministereket butábbaknak a' bérkocsis lovaknál; Toulonban pedig egy ügyvéd a' tel-

jes törvénszékekben kiáltja ki: Nem lesz a' haza boldog míg a' republica juste-mieuvert nem ont!

Némelly kereskedői levelek után Mehemed Ali a' Portával alkudozik, főkivánsága a' többi közt Aegyptuson kívül még azon 4 basaság birtokába jutni, mellyekre Syria osztva van.

A' görög küldöttség, melly Otto királynak a' nemzet hódolatát megviszi 's őt az országba jövetelre meghíja, Triestbe érkezett, honnan 14 napi veszteglés után utját folytatni fogja.

Parisban aug. 31kén 47 halt meg cholérában. Mindössze martiusban (midőn itt a' cholera kiütött) meghalt 90; aprilisben 12,723 majusban 812, juniusban 868, juliusban 2,577, augustusban 908. 'S így eddig Parisban magában mindössze 17,978.

Mexico republica jelen népessége száma az épen most végzett egyetemi összeirat szerint tett hivatalos feladás után, e' következő: az úgy nevezett Distrito federale-ban 250,000, Chiapasban 118,775, Chihuahuanban 112,694, Coahuila és Tejasban 77,795, Durangóban 149,121, Guanajuatoban 500,000, Jaliscoban 656,830, Mexicoban 1,000,000, Michoacanban 422,472, Nuevo-Leonban 83,093, Oajacaban 457,507, Bueblaban 584,358, Queretaroban 114,437. S. Luis Potosi 289,230, Sinalvaban 100,000, Sonoraban 100,000, Tabascoban 60,000, Camaulipasban 80,000, Veracruzban 242,658, Yukatanban 560,000, Zacatecasban 276,053, Alta-Californiában 15,000, Colimában 40,000, Nuevo-Mexicoban 50,000, Tlascalaban 66,244, mindössze 6,382,264.

Legujabb: Admiral Sartorius aug. 21dikén Oporto elől újra elvonult, hogy a' Tajo 's vidéke elzáratását (Blockade) folytathassa. Egyébiránt Portugáliából semmi ujság. — A' Vendée nyughatatlan; lopások, gyilkolások háborgatják kivált Deux-Sevres megyéjét, holott Larochejacquelin, Diot 's több carlistafő tartózkodik. — A' belga szabadságos tisztek parancsolatot vettek, hogy azonnal ezredeikhez kapcsolkozzanak. —

A' gabonának pesti piaczi ára september 14diken 1832.

Pozs. m. vto. gar.	legjobb	középszerű	csekélyebb	Pozs. m. vto. gar.	legjobb	középszerű	csekélyebb
Tisztabúza	140	133 $\frac{1}{2}$	120	Zab	32	31 $\frac{1}{2}$	30
Kétszeres	96 $\frac{1}{2}$	93 $\frac{1}{2}$	90	Köles	—	—	—
Rozs	58 $\frac{1}{2}$	56 $\frac{1}{2}$	53 $\frac{1}{2}$	Köles-kása	—	106 $\frac{1}{2}$	—
Árpa	55 $\frac{1}{2}$	53 $\frac{1}{2}$	50	Kukorica	68 $\frac{1}{2}$	66 $\frac{1}{2}$	63 $\frac{1}{2}$